

Sygn. akt II Ca 1016/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 lutego 2017 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Tomasz Szaj
Sędziowie:	SO Sławomir Krajewski (spr.) SO Marzenna Ernest
Protokolant:	sekr. sądowy Magdalena Gregorczyk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 1 lutego 2017 roku w S.

sprawy z powództwa **L. G.**

przeciwko **Kołu (...)** w **L.**

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 4 maja 2016 roku, sygn. akt I C 2572/14

1. oddala apelację;

2. zasądza od powoda L. G. na rzecz pozwanego Koła (...) w **L. kwotę 1.200 (jeden tysiąc dwieście) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

SSO Sławomir Krajewski SSO Tomasz Szaj SSO Marzenna Ernest

Sygn. akt II Ca 1016/16

UZASADNIENIE

Powód L. G. (1) wniósł pozew przeciwko Kołu (...) w L. o pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci ugody sądowej zawartej przed Sądem Rejonowym w S. V. Zamiejscowym Wydziałem Karnym w P. z dnia 7 maja 2014 roku, sygn. akt VII K 503/13, zaopatrzonej w klauzulę wykonalności oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że przed Sądem Rejonowym w S. Zamiejscowym VII Wydziałem Karnym w P. w dniu 7 maja 2014 roku (sygn. akt VII K 503/13) została zawarta ugoda, na mocy której powód zobowiązał się do zapłaty na rzecz Koła (...) w L. kwoty 6100,39 zł, w terminie 14 dni od dnia zawarcia ugody. Powód wskazał, że w wyznaczonym terminie złożył pozwanemu oświadczenie o potrąceniu wierzytelności przysługującej mu wobec pozwanego wynikającej ze szkody wyrządzonej przez dziki na polach uprawnych należących do powoda.

Odpowiedzialność za naprawienie szkody ponosi pozwany. Wysokość należnego powodowi odszkodowania została ustalona zgodnie z obowiązującymi zasadami. Mimo złożonego oświadczenia o potrąceniu pozwany złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany przyznał, że otrzymał pismo powoda z dnia 20 maja 2014 roku, stanowiące oświadczenie powoda o dokonaniu potrącenia. Pozwany podniósł, że szkoda łowiecka miała miejsce w 2011 roku, a do 20 maja 2014 roku między L. G., a Zarządem Koła Łowieckiego NEMROD w L. wymieniana była korespondencja mająca na celu wyjaśnienie nieścisłości i niespójności w dokumentacji dotyczącej powstałej i uznanej szkody. Nadto pozwany wskazał, L. G. (1) do tej pory nie wezwał Koła (...) do zapłaty, a tym samym jako nieprawidłowe należy uznać wskazanie naliczanych odsetek.

Ponadto pozwany wyjaśnił, że Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Gorzowie Wielkopolskim P. Z. prowadzi postępowanie egzekucyjne (sygn. akt KM 2542/12), w toku której nastąpiło zajęcie wierzytelności przysługującej L. G. wobec Koła (...) w L..

W piśmie z dnia 27 kwietnia 2015 roku powód wywiódł, że zajęcie wierzytelności przez osobę trzecią wyłącza umorzenie tej wierzytelności przez potrącenie tylko wtedy, gdy dłużnik stał się wierzycielem swego wierzyciela dopiero po dokonaniu zajęcia albo gdy jego wierzytelność stała się wymagalna po tej chwili, a przy tym dopiero później aniżeli wierzytelność zajęta. W związku z tym, iż wierzytelność powoda powstała wcześniej, składając oświadczenie z dnia 20 maja 2014 roku powód skutecznie dokonał potrącenia.

Wyrokiem z dnia 4 maja 2016 roku Sąd Rejonowy w S. oddalił powództwo (I.) oraz zasądził od powoda L. G. na rzecz pozwanego Koła (...) w L. kwotę 1200 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (II.)

Sąd Rejonowy oparł powyższe rozstrzygnięcie na ustalonym w sposób następujący stanie faktycznym:

W dniu 16 czerwca 2011 roku L. G. (2) oraz I. W. dokonali zgłoszenia do Koła (...) w L. szkody spowodowanej przez zwierzynę leśną (dziki) na gruntach należących do L. G. oraz I. W..

Podczas oględzin przeprowadzonych przez Koło (...) w L. ustalono, że obszar uprawy, który został uszkodzony wyniósł 2,75 ha. Stanowił on część działki oznaczonej w ewidencji numerem 130. Działka numer (...) stanowi własność L. G.. Szkoda spowodowana została na gruncie obsianym kukurydzą. Szkoda została wyceniona na kwotę 4965,40 zł. Z kwotą tą L. G. (1) nie zgadził się, jednak nie podjął kroków celem dochodzenia wyższej kwoty odszkodowania.

W dniu 4 października 2011 roku Koło (...) w L. wskazało, że ogólna powierzchnia zgłoszonych do oszacowania szkody działek określono na 41,14 ha oraz wezwało powoda oraz I. W. do uzupełnienia wniosku między innymi oświadczenia rachunku bankowego do wypłaty odszkodowania oraz przedstawienia kontraktu za sprzedaż kukurydzy.

Wierzytelności L. G. oraz wynagrodzenie za pracę oraz wierzytelności z tytułu zasiłku chorobowego należne powodowi od Koła (...) w L. zostały zajęte w 2012 roku w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gorzowie Wielkopolskim P. Z. na wniosek (...) Sp. z o.o. w S. zgodnie z tytułem wykonawczym - postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 2 sierpnia 2012 roku (sygn. akt I A Co 24/12), zaopatrzone w klauzulę wykonalności z dnia 2 sierpnia 2012 roku, wyrokiem Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 22 czerwca 2011 roku (sygn. akt I C 242/08) zaopatrzone w klauzulę wykonalności z dnia 16 lipca 2012 roku oraz postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 16 lipca 2012 roku (sygn. akt I A Ca 831/11).

Członkowie zarządu Koła (...) w L. złożyli prywatne akty oskarżenia o zniesławienie ich przez L. G. podczas walnego zebrania członków Koła (...) w L. w dniu 23 czerwca 2013 roku.

W dniu 7 maja 2014 roku przed Sądem Rejonowym w S. V. Zamiejscowym Wydziale Karnym w P. została zawarta ugoda sądowa pomiędzy oskarżonym L. G., a oskarżycielami prywatnymi K. G., Z. P., B. M., R. M. i M. S. (1), na mocy której L. G. (1) zobowiązał się przeprosić oskarżycieli prywatnych za słowa wypowiedziane w odniesieniu do działania zarządu Koła Łowieckiego NEMROD w L. w dniu 23 czerwca 2013 roku oraz do uiszczenia w terminie 14 dni od dnia zawarcia ugody kwotę 6100,29 zł na rachunek Koła (...) w L., tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W dniu 28 lipca 2014 roku Sąd Rejonowy w S. nadał przedmiotowej ugodzie klauzulę wykonalności w całości.

Pismem z dnia 20 maja 2014 roku L. G. (1) złożył wobec Koła (...) w L. oświadczenie o potrąceniu kwoty 6 057 zł przysługującej mu z tytułu odszkodowania za szkody łowieckie wraz z należnymi odsetkami z kwotą 6100,29 zł wynikającą z ugody zawartej w dniu 7 maja 2014 roku. Jednocześnie powód wskazał, że w dniu 21 maja 2014 roku dokona wpłaty na rachunek bankowy K. kwoty 43,29 zł różnicy wynikającej z potrącenia. Wpłata ta została dokonana.

Pismem z dnia 10 czerwca 2014 roku Koło (...) w L. poinformowało L. G. oraz I. W., iż z uwagi na niedostarczenie przez powoda kontraktu na dostawę substytutu z kukurydzy, wypłata z tytułu odszkodowania za szkodę łowiecką nie jest możliwa. W związku z tym powód nie mógł dokonać skutecznego potrącenia.

W dniu 15 września 2014 r. L. G. (1) przekazał Zarządowi Koła Łowieckiego NEMROD w L. kopie kontraktów skupu kukurydzy oraz wskazał podstawę dokonania potrącenia należności za szkody łowieckie.

Pismem z dnia 23 października 2014 roku L. G. (1) został poinformowany o wszczęciu egzekucji (sygn. akt Km 4738/14) na wniosek Koła (...) w L.. Podstawą wszczęcia postępowania stanowił protokół posiedzenia Sądu Rejonowego w S. Zamiejscowy VII Wydział Karny w P. z dnia 7 maja 2014 roku zaopatrzonej w klauzulę wykonalności z dnia 28 lipca 2014 roku (sygn. akt VII K 503/13).

Stan zaległości w sprawie Km 4738/14 na dzień 19 lutego 2015 roku wynosił:

- koszty adwokackie w procesie w kwocie 6057 zł,
- opłata egzekucyjna w kwocie 972,39 zł,
- wydatki gotówkowe w kwocie 298,08 zł.

Pismem z dnia 5 maja 2015 roku L. G. (1) oświadczył, że dokonuje potrącenia, oprócz kwoty 6057 zł, także kwoty 2075,31 zł stanowiącej odsetki naliczane od dnia 4 października 2011 roku do dnia 22 maja 2014 roku.

Do dnia 8 grudnia 2015 r. w toku postępowania egzekucyjnego przeciwko L. G. z wniosku Koła (...) w L. nie zostały wyegzekwowane żadne kwoty.

Koło (...) w L. nie wypłaciło L. G. żadnej części odszkodowania z tytułu szkody łowieckiej powstałej w 2011 roku. Należność z tego tytułu nie została też przekazana na rzecz Komornika prowadzącego egzekucję przeciwko L. G..

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał powództwo za bezzasadne.

Sąd wskazał, że podstawę prawną zgłoszonego pozwem roszczenia stanowił przepis art. 840 § 1 pkt 1-3 k.p.c., podkreślając przy tym, że powództwo opozycyjne zmierza w istocie do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub w części albo jego ograniczenia, przy czym zwalcza ono wyłącznie wykonalność wyroku, nie dotykając jego prawomocności. Zmierza ono do uniemożliwienia wykonania tytułu wykonawczego, który okazał się zdezaktualizowany. Powództwo z art. 840 k.p.c., jako środek merytorycznej obrony dłużnika, pozwala na zakwestionowanie wykonalności tytułu wykonawczego w drodze badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tym tytułem i w konsekwencji musi być oparte na przyczynach materialnoprawnych - podstawach wymienionych w art. 840 § 1 pkt 1-3 k.p.c. (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 21 maja 2015 roku, sygn. akt I ACa 49/15). Sąd zaznaczył, że powództwo opozycyjne przewidziane w art. 840 k.p.c. nie prowadzi natomiast do

ponownego merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy zakończonej prawomocnym orzeczeniem. W związku z tym nie jest dopuszczalna merytoryczna zmiana uprzednio wydanego prawomocnego orzeczenia w oparciu o przepis art. 840 k.p.c.

Następnie Sąd wskazał, że stan faktyczny ustalił w oparciu o ujawnione w sprawie dowody z dokumentów, których autentyczność i moc dowodowa nie wzbudziły wątpliwości Sądu jak również w oparciu o dowody z przesłuchania stron. W rozpoznawanej sprawie stan faktyczny był nadto praktycznie bezsporny.

Po pierwsze, nie stanowiło przedmiotu sporu, że L. G. (1) zawarł ugodę przed Sądem Rejonowym w Stargardzie Szczecińskim Zamiejscowym VII Wydziale Karnym w P., w sprawie z oskarżenia prywatnego Z. P., K. G., R. M., B. M. i M. S. (2), w której zobowiązał się do przeproszenia oskarżycieli prywatnych oraz zapłacenia na rachunek Koła (...) kwoty 6100,29 zł, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, w terminie 14 dni licząc od dnia 7 maja 2014 roku.

Po drugie, poza sporem pozostawało, że na nieruchomości należącej do L. G., w skutek działania zwierzyny leśnej, powstała szkoda łowiecka. Szkoda w dniu 1 października 2011 roku została wyliczona na kwotę 4965,40 zł.

Niesporny był także fakt, iż wierzytelność przysługująca powodowi względem pozwanego została zajęta w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gorzowie Wielkopolskim P. Z. na wniosek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S. zgodnie z tytułem wykonawczym stanowiącym postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 2 sierpnia 2012 roku (sygn. akt I A Co 24/12) zaopatrzone w klauzulę wykonalności z dnia 2 sierpnia 2012 roku, wyrok Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 22 czerwca 2011 roku (sygn. akt I C 242/08) zaopatrzone w klauzulę wykonalności z dnia 16 lipca 2012 roku oraz postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 16 lipca 2012 roku (sygn. akt I A Ca 831/11).

Bezsporne pozostawało wreszcie, że na wniosek Koła (...) w L. wobec L. G. została wszczęta egzekucja (sygn. akt Km 4738/14). Podstawą wszczęcia postępowania stanowił protokół posiedzenia Sądu Rejonowego w S. Zamiejscowy VII Wydział Karny w P. z dnia 7 maja 2014 roku, zaopatrzone w klauzulę wykonalności z dnia 28 lipca 2014 roku (sygn. akt VII K 503/13).

Sąd zaznaczył, że badał zasadność powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu egzekucyjnego wyłącznie w granicach zarzutów określonych przez powoda.

Sąd wskazał, że w niniejszej sprawie podstawę żądania powoda stanowi art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Przyjmuje się, iż zdarzeniami w rozumieniu powyższego przepisu są okoliczności faktyczne, które powodują wygaśnięcie egzekwowanego zobowiązania lub niemożność jego egzekwowania. Do takich zdarzeń należy zaliczyć między innymi wykonanie zobowiązania, potrącenie, odnowienie, dobrowolne zwolnienie z długu oraz przedawnienie.

Sąd zwrócił uwagę, że powód w sprawie wskazywał, że dokonał potrącenia przysługującej mu wierzytelności z tytułu szkody łowieckiej z wierzytelnością wynikającą z ugody zawartej w sprawie o sygn. akt VII K 503/13. Dlatego też dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy podstawowe znaczenie miało ustalenie czy w istocie doszło do potrącenia.

Sąd przywołał przepis art. 498 § 1 – 2 k.c. oraz art. 499 k.c. oraz jednocześnie zaznaczył, że z treści art. 499 k.c. wynika, że zbieg wierzytelności nie powoduje ex lege potrącenia. Potrącenie następuje dopiero z mocy jednostronnego oświadczenia dłużnika, a oświadczenie to - określone w przepisach prawa materialnego - wywołuje skutki materialnoprawne polegające na stworzeniu nowego, określonego stanu materialnoprawnego.

Aby mogło dojść do potrącenia, spełnione być muszą łącznie cztery przesłanki:

- 1) wzajemność wierzytelności,
- 2) jednorodzaowość świadczeń,
- 3) wymagalność wierzytelności,

4) zaskarżalność wierzytelności.

Sąd wskazał również, że przesłanka wymagalności dotyczy wyłącznie wierzytelności potrącającego. Wynika to z faktu, że potrącenie jest jednoznaczne z przymusowym zaspokojeniem tej wierzytelności, a nie można prowadzić egzekucji wierzytelności niewymagalnej, z kolei zobowiązany może spłacić wierzytelność przed nadejściem terminu świadczenia. Oceny wymagalności roszczenia należy dokonywać z uwzględnieniem art. 455 k.c. wraz z nadejściem terminu spełnienia świadczenia.

Badając możliwość skutecznego dokonania potrącenia, należy wziąć pod uwagę także art. 505 k.c., który stanowi, że nie mogą być umorzone przez potrącenie:

- 1) wierzytelności nieulegające zajęciu;
- 2) wierzytelności o dostarczenie środków utrzymania;
- 3) wierzytelności wynikające z czynów niedozwolonych;
- 4) wierzytelności, co do których potrącenie jest wyłączone przez przepisy szczególne.

Sąd zaznaczył, że istniejące ograniczenia, co do możliwości umorzenia wierzytelności przez potrącenie, określone w art. 504 i art. 505 k.c., nie wyłączają odmowy dokonania potrącenia także w innych wypadkach, jeżeli dokonanie tej czynności w okolicznościach konkretnej sprawy, może być uznane za nadużycie prawa podmiotowego (tak: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 1985 r., sygn. akt IV CR 211/85).

Odnosząc powyżej poczynione rozważania do niniejszej sprawy Sąd wskazał, że powód zgłosił, iż dokonał potrącenia wierzytelności przysługującej mu względem pozwanego z wierzytelnością wynikającą z ugody zawartej przed Sądem Rejonowym w S. Zamiejskowym VII Wydziale Karnym w P., na mocy której powód miał zapłacić na rzecz pozwanego kwotę 6100,29 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, w terminie 14 dni licząc od dnia 7 maja 2014 roku. Oskarżycielami w tej sprawie byli przy tym poszczególni członkowie zarządu Koła (...) w L. a nie Koło (...) w NEMROD w L.. (...) przestępstwem, o które został oskarżony L. G. (1) byli poszczególni oskarżyciele.

Ochrona interesów poszkodowanego czynem niedozwolonym, w myśl art. 505 k.c., jest uzasadniona funkcjami prewencyjną i represyjną. Przepis ten ma na celu zwłaszcza zapewnienie efektywności świadczenia należnego poszkodowanemu na skutek popełnienia czynu niedozwolonego. Zakaz określony w art. 505 k.c. zapewnia realne spełnienie świadczenia wynikającego z czynu niedozwolonego. Sąd nie miał wątpliwości, że popełniony przez powoda czyn zabroniony, w wyniku którego przed Sądem Rejonowym w S. Zamiejskowym VII Wydziałem Karnym w P. w dniu 7 maja 2014 roku (sygn. akt VII K 503/13) została zawarta ugoda, stanowi w istocie, na gruncie prawa cywilnego, czyn niedozwolony.

Sąd uznał zatem, że stosowanie do treści art. 505 k.c. nie jest możliwe dokonanie potrącenia wierzytelności przysługującej powodowi z wierzytelnością wynikającą z ugody zawartej w toku postępowania karnego.

Nadto Sąd Rejonowy wskazał, że poszkodowanymi w sprawie o sygn. akt VII K 503/13 byli Z. P., K. G., R. M., B. M. i M. S. (2), a nie Koło (...) w L. i samo uzgodnienie przez strony procesu karnego, że wypłata kwoty 6100,29 zł nastąpić ma na rzecz Koła (...) w L. nie stanowi podstawy do uznania, że wierzycielem z tego tytułu jest wskazany podmiot.

Reasumując Sąd stwierdził, że w związku z tym, iż nie doszło do skutecznego potrącenia wierzytelności przysługującej L. G. z wierzytelnością przysługującą względem niego Kołu (...) w L., nie nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 k.p.c. i przy uwzględnieniu przepisu art. 108 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód i zaskarżając wyrok w całości, wniósł o jego zmianę, poprzez uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu za obie instancje wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Zaskarżonemu wyrokowi powód zarzucił w szczególności:

I. naruszenie przepisów postępowania, co miało wpływ na wydane orzeczenie:

a) poprzez błędne zastosowanie art. 233 § 1 k.p.c. wyrażające się dokonaniem przez Sąd oceny całego materiału zgromadzonego w sprawie w sposób dowolny, naruszający zasadę logicznego rozumowania i zasad doświadczenia życiowego, w szczególności poprzez uznanie, iż kwota wynikająca z ugody zawartej w sprawie VII K 503/13 przysługuje Z. P. i K. G., R. M., B. M. i M. S. (1), na rzecz pozwanej zaś nastąpić miała wyłącznie spłata tej wierzytelności, mimo iż Sąd Rejonowy w Stargardzie Szczecińskim VII Zamiejscowy Wydział Karny postanowieniem z dnia 28 lipca 2014 roku nadał klauzulę wykonalności tej ugodzie, wyłącznie na rzecz pozwanej, postępowanie egzekucyjne zaś prowadzone jest przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Stargardzie Szczecińskim M. K. w sprawie KM 4738/14, na rzecz pozwanej jako wierzyciela z tytułu tej wierzytelności, w konsekwencji również:

b) naruszenie art. 788 §1 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie, iż nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu na rzecz innego podmiotu możliwe jest wyłącznie w razie wykazania przez ten podmiot, iż wierzytelność po powstaniu tytułu mu przysługuje, nie ma możliwości uzyskania klauzuli wykonalności tytułowi, nie będąc wierzycielem,

c) naruszenie art. 365 §1 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie, iż postanowienie Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności ugodzie sądowej ma moc wiążącą nie tylko Sądu, który postanowienie wydał, ale również inne sądy oraz organy,

d) naruszenie art. 244 §1 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie, iż dokumenty wystawiane przez Komornika S. przy Sądzie Rejonowym w Stargardzie Szczecińskim M. K. mają moc dokumentów urzędowych, a więc potwierdzających w szczególności okoliczność, iż wierzycielem należności wynikającej z ugody sądowej zawartej w sprawie VII K 503 /13 jest pozwana,

e) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., poprzez uznanie iż wierzytelność potrącana wynika z deliktu, mimo iż w obrocie prawnym brak jest wyroku stwierdzającego, iż powód deliktu się dopuścił, z zawartej ugody okoliczność taka nie wynika - co zdaniem powoda uprawniało Sąd wyłącznie do stwierdzenia, iż wierzytelność związana jest z postępowaniem VII K 503/13, jednak bez określania jej charakteru.

II. przepisów prawa materialnego tj. art. 505 pkt. 3 k.c., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, polegające na uznaniu, iż wierzytelność obejmująca koszty postępowania sądowego w sprawie VII K 503/13 nie może być umorzona przez potrącenie, mimo iż:

a) wierzytelność objęta ugodą sądową nie wynika z czynu zabronionego, jej źródła nie można upatrywać w art. 415 k.c. i nast., w konsekwencji wyrokowi zarzucić należy naruszenie przepisu prawa materialnego, tj. art. 498 § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji nieuwzględnienie skuteczności potrącenia dokonanego przez powoda, pomimo spełnienia wszystkich przesłanek do umorzenia wierzytelności wzajemnych,

b) poprzez przeniesienie wierzytelności na podmiot trzeci, wierzytelność utraciła ochronę wynikającą z art. 505 pkt. 3 k.c.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego za postępowanie przed Sądem II instancji, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja okazała się bezzasadna i podlegała oddaleniu, mimo nieprawidłowej argumentacji Sądu pierwszej instancji zawartej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Treść ugody sądowej z dnia 7 maja 2014 roku może budzić wątpliwości co do osoby wierzyciela w zakresie zapłaty kwoty 6100,29 zł, co wskazywał już Sąd Okręgowy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 22 września 2015 roku, sygn. akt. II Cz 1564/15. Tym niemniej ugodzie tej prawomocnie została nadana klauzula wykonalności i taki tytuł wykonawczy Sąd Rejonowy w S. wydał Kołu (...) w L., określając go tym samym jako wierzyciela i wreszcie na podstawie ww. tytułu doszło do wszczęcia egzekucji w sprawie Km 4738/14 Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. M. K. na rzecz tego ostatniego podmiotu.

Oznacza to, że pozwany posiadał w rozpoznawanej sprawie legitymację procesową bierną.

Nieprawidłowo także Sąd pierwszej instancji przyjął zaistnienie przeszkody potrącenia wierzytelności objętej ww. tytułem wykonawczym, określonej w art. 505 pkt 3 k.c.

Jak wprost wynika z treści ugody sądowej z dnia 7 maja 2014 roku L. G. (1) zobowiązał się zapłacić kwotę 6100.29 zł, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W związku z powyższym wierzytelności takiej - o charakterze stricte formalnoprawnym, nie można traktować w rozumieniu tego przepisu, jako wynikającą z czynu niedozwolonego. Nie ma ona w szczególności swego źródła w normach prawnych zawartych w art. 415 i dalszych k.c.

Niemniej powództwo należało uznać za bezzasadne w całości, wobec konieczności przyjęcia, że potrącenie dokonane przez powoda L. G. w obu przypadkach było niedopuszczalne.

Przypomnienia wymaga, że w niniejszej sprawie powód żądanie pozwu wywodził z faktu, iż zobowiązanie objęte tytułem wykonawczym, w postaci ugody sądowej z dnia 7 maja 2014 roku, zawartej w sprawie VII K 503/13 Sądu Rejonowego w S., której nadano klauzulę wykonalności, wygasło na skutek potrącenia wyżej wymienionej wierzytelności z wierzytelnością przysługującą powodowi L. G. w stosunku do pozwanego Koła (...) w L. z tytułu szkód Łowieckich zaistniałych na nieruchomości tego pierwszego w 2011 roku, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

Biorąc pod uwagę powyższą podstawę faktyczną powództwa przyjąć należy, że podstawą prawną żądania pozwu stanowi wyłącznie przepis art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c., albowiem powód swoje żądanie opiera na twierdzeniu, że po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie powodujące wygaśnięcie egzekwowanego zobowiązania.

W judykaturze i doktrynie prawa cywilnego (vide: Z. Świeboda, Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego. Część druga. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa, s. 194) wskazuje się, że zdarzeniami w rozumieniu powyższego przepisu są okoliczności faktyczne, powodujące wygaśnięcie egzekwowanego zobowiązania lub niemożność jego egzekwowania. Do tych zdarzeń zalicza się między innymi dokonanie potrącenia. Stosownie do dyspozycji art. 498 § 1 i 2 k.c. gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej. W myśl art. 499 k.c. potrącenia dokonuje się przez oświadczenie złożone drugiej stronie, przy czym oświadczenie to ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe.

W rozpoznawanej sprawie jest bezsporne, że powód L. G. (1) złożył w pismach z dnia 20 maja 2014 roku i 5 maja 2015 roku oświadczenia o potrąceniu przysługującej mu wierzytelności z tytułu ww. szkód łowieckich z wierzytelnością pozwanego Koła (...) w L. objętą opisanym powyżej tytułem wykonawczym.

Na podstawie przedstawionych przez powoda dowodów z dokumentów przyjąć trzeba, że powyższe oświadczenia zostały doręczone pozwanemu w taki sposób, że mógł zapoznać się z ich treścią, albowiem zostały skierowane na adres siedziby pozwanego. Okoliczności tej pozwany zresztą nie kwestionował.

Co do zasady podstawowe znaczenie w sprawie miałyby ustalenie, czy i w jakiej wysokości przysługuje powodowi w stosunku do pozwanego wierzytelność nadająca się do potrącenia w rozumieniu przepisów art. 498 k.p.c. Zgodnie z dyspozycją art. 6 k.c. ciężar dowodu istnienia takiej wierzytelności spoczywa na powodzie, albowiem on wywodzi z tego faktu skutki prawne. Kwestia ta jednak ostatecznie nie miała znaczenia dla rozstrzygnięcia i stąd nie było w jej przedmiocie wymagane dokonywanie ustaleń faktycznych i rozważań prawnych.

Mianowicie Sąd pierwszy prawidłowo ustalił, że wierzytelność L. G. w stosunku do Koła (...) w L., która była przedmiotem obu oświadczeń o potrąceniu, została w dniu 4 września 2012 roku zajęta w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gorzowie Wielkopolskim P. Z., w sprawie Km 2542/12, przeciwko dłużnikowi L. G., z wniosku wierzyciela (...) Sp. z o.o. w S.. Okoliczność ta wynika wprost z kopii zajęcia wierzytelności z tego dnia (karta 46) i nie była kwestionowana przez strony, w tym powoda, który w piśmie procesowym z dnia 27 kwietnia 2015 roku okoliczność tą przyznał.

Sąd Rejonowy całkowicie nie wziął jednak przy rozstrzygnięciu sprawy pod uwagę unormowania art. 504 k.c. Tymczasem zgodnie z jego treścią zajęcie wierzytelności przez osobę trzecią wyłącza umorzenie tej wierzytelności przez potrącenie tylko wtedy, gdy dłużnik stał się wierzycielem swego wierzyciela dopiero po dokonaniu zajęcia albo gdy jego wierzytelność stała się wymagalna po tej chwili, a przy tym dopiero później aniżeli wierzytelność zajęta.

Stosownie do rozwiązania przewidzianego w tym przepisie wyłączona jest możliwość potrącenia w sytuacji, gdy dłużnik stał się wierzycielem swojego wierzyciela dopiero po dokonaniu zajęcia. Podkreślenia wymaga, że podmiot określony w powyższym przepisie jako „dłużnik” to nie tzw. dłużnik egzekwowany, przeciwko któremu prowadzona jest egzekucja, lecz osoba, która z zajętego prawa jest obciążona obowiązkiem świadczenia względem dłużnika egzekwowanego (vide art. 910 § 1 pkt 2 k.p.c.), nazywana potocznie poddłużnikiem albo trzeciodłużnikiem. W okolicznościach sprawy owym „dłużnikiem” jest Koło (...) w L..

Wierzyciel egzekwujący w sprawie Km 2542/12 zajął wierzytelność przysługującą swemu dłużnikowi wobec poddłużnika, zanim w ogóle powstała wierzytelność wzajemna poddłużnika, która mogłaby być przedstawiona do potrącenia. Została ona, bowiem zajęta we wrześniu 2012 roku, gdy tymczasem ugoda sądowa, która wykreowała zobowiązanie L. G. w stosunku do Koła (...) w L., z tytułu kosztów zastępstwa procesowego w sprawie VII K 503/13 została zawarta dopiero w dniu 7 maja 2014 roku. Nie może także budzić wątpliwości, że objęte ugodą zobowiązanie zapłaty o charakterze formalnoprawnym, nie było wymagalnym przed datą zawarcia owej ugody.

W takich okolicznościach pierwszeństwo zaspokojenia wierzyciela egzekwującego w sprawie Km 2542/12, możliwe dzięki wyłączeniu uprawnienia do potrącenia wzajemnych wierzytelności, jest w pełni uzasadnione, w świetle unormowania art. 504 k.c. Należy mieć na uwadze, że zakaz potrącenia zajętej wierzytelności, mimo niezbyt jasnego brzmienia przepisu art. 504 k.c., odnosić trzeba nie tylko do dłużnika zajętej wierzytelności. Potrącić swojej wierzytelności nie może także jego wierzyciel (zob. K. Zawada, w: K. Pietrzykowski, KC. Komentarz, t. 2, 2005, s. 107; T. Wiśniewski, w: G. Bieniek (red.), Komentarz, s. 663).

Z powyższych przyczyn – pomimo złożenia przez powoda oświadczenia o potrąceniu wierzytelności – nie doszło do wygaśnięcia zobowiązania powoda objętego tytułem wykonawczym stanowiącym przedmiot powództwa w niniejszej sprawie.

W tym stanie rzeczy powództwo o pozbawienie wykonalności tego tytułu wykonawczego nie zasługiwało na uwzględnienie, co powodowało konieczność oddalenia apelacji, o czym Sąd Okręgowy orzekł w punkcie 1. sentencji wyroku, na podstawie art. 385 k.p.c.

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego zapadło na podstawie art. 108 § 1 k.p.c., w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c., przy uwzględnieniu konieczności uznania powoda za przegrywającego w całości postępowanie apelacyjne i wysokości jego kosztów poniesionych przez pozwanego, w postaci wynagrodzenia jego pełnomocnika procesowego, obliczonego zgodnie z obowiązującymi stawkami.

SSO Sławomir Krajewski SSO Tomasz Szaj SSO Marzena Ernest